

Финансиски извештаи за работењето на
Сава пензиско друштво а.д. Скопје
За период од 01.01.2023 до 30.09.2023

Содржина

1. Биланс на состојба на ден 30.09.2023 година	3
2. Биланс на успех за период од 01.01.2023 – 30.09.2023 година	8
3. Извештај за паричните текови за период од 01.01.2023 до 30.09.2023 година	10
4. Извештај за промени во главнина за период 01.01.2023 – 30.09.2023 година	11

1. Биланс на состојба на ден 30.09.2023 година

р.б.	група на конта или конто	ПОЗИЦИЈА	Белешка	31.12.2022 во МКД	30.09.2023 во МКД
1	2	3	4	5	6
		СРЕДСТВА			
1		А.Побарувања за запишана а неуплатена основна главнина			
2		Б. Долгорочни средства (3+10+18+19+27+28)		598.035.400	620.845.778
3	00	Нематеријални средства (4+5+6+7+8+9)	11	2.489.180	2.043.320
4		1.Основачки издатоци		0	0
5		2.Гудвил (Goodwil)		0	0
6		3.Патенти, лиценци и концесии		0	0
7		4.Заштитни знаци и слични права		2.489.180	2.043.320
8		5.Аванси за нематеријални средства		0	0
9		6.Останати нематеријални средства		0	0
10	01	Материјални средства (11+12+13+14+15+16+17)	12	3.693.329	3.112.833
11		1.Земјишта и шуми		0	0
12		2.Градежни објекти		0	0
13		3.Постројки и опрема		0	0
14		4. Алат, погонски и канцелариски материјал, мебел и транспортни средства		3.686.610	3.106.114
15		5.Аванси за материјални средства		0	0
16		6.Материјални средства во подготовка		6.719	6.719
17		7.Останати материјални средства		0	0
18	02	Вложувања во недвижности		0	0
19	03	Долгорочни финансиски вложувања (20+21+22+23+24+25+26)		589.611.992	612.792.650
20		1.Вложувања во поврзани субјекти (во акции или удели)		0	0
21		2.Заеми на поврзани субјекти		0	0
22		3. Финансиски средства кои се чуваат до доспевање	13	168.882.180	219.576.075
23		4. Финансиски средства расположиви за продажба	14	311.729.812	325.216.575

24		5. Финансиски средства според објективна вредност преку добивка или загуба		0	0
25		6. Дадени кредити, депозити и кауции	15	109.000.000	68.000.000
26		7. Останати долгорочни вложувања		0	0
27	04	Долгорочни побарувања		0	0
28	05	Одложени даночни средства		2.240.899	2.896.975
29		В. Краткорочни средства (30+38+42+49+55+59+60+67+72+73)		119.338.473	132.185.781
30	10	Парични средства и парични еквиваленти (31+32+33+34+35+36+37)		7.171.575	24.303.722
31		1. Жиро сметки		2.731.986	1.588.284
32		2. Благајна		4.492	17.569
33		3. Девизни сметки		0	1.697.869
34		4. Девизни акредитиви		0	0
35		5. Девизна благајна		0	0
36		6. Депозити и хартии од вредност- парични еквиваленти	16	4.400.000	21.000.000
37		7. Останати парични средства		35.097	0
38	11	Побарувања од поврзани субјекти(39+40+41)		0	0
39		1. Побарувања од поврзани субјекти по основ на продажба на производи и услуги		0	0
40		2. Побарувања по камати од поврзани субјекти		0	0
41		3. Останати побарувања од поврзани субјекти		0	0
42	12	Побарувања од купувачите (43+44+45+46+47+48)		1.307.426	1.134.505
43		1. Побарувања од купувачи		0	0
44		2. Побарување за надоместок од уплатени придонеси		1.220.367	777.968
45		3. Побарување за надоместок за управување со средства		0	0
46		4. Побарувања за надоместок за премин		0	0
47		5. Побарувања од камати на депозити и хартии од вредност		0	0
48		6. Останати побарувања		87.059	356.537
49	13	Побарувања од државата и други институции (50+51+52+53+54)		0	0
50		1. Данок на додадена вредност		0	0

51		2. Побарувања за повеќе платен персонален данок на доход		0	0
52		3. Побарувања за повеќе платени даноци и придонеси од плати		0	0
53		4. Побарувања за повеќе платени даноци од добивката		0	0
54		5. Побарувања од државата и други институции врз основа на останати неспомнати давачки		0	0
55	14	Побарувања од вработените (56+57+58)		87.537	276.301
56		1. Побарувања од вработените за повеќе исплатени плати и надоместоци на плати и други примања		0	0
57		2. Побарувања од вработените за аконтации за службени патувања		0	120.291
58		3. Останати побарувања од вработените		87.537	156.010
59	15	Останати побарувања		0	0
60	16	Краткорочни финансиски средства (61+62+63+64+65+66)		81.000.000	74.404.989
61		1. Вложувања во поврзани субјекти (во акции или удели)		0	0
62		2. Краткорочни кредити и заеми		0	0
63		3. Хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	17	0	40.404.989
64		4. Хартии од вредност според објективна вредност преку добивка или загуба		0	0
65		5. Краткорочно орочени средства	18	81.000.000	34.000.000
66		6. Останати краткорочни вложувања		0	0
67	19	Платени трошоци за идните периоди и недостасана наплата на приходи (АВР) (68+69+70+71)		29.763.773	32.058.102
68		1. Однапред платени трошоци		3.511.183	5.676.129
69		2. Трошоци што се разграничуваат на повеќе години		0	0
70		3. Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани	19	26.252.590	26.381.973
71		4. Останати платени трошоци и пресметани приходи		0	0
72	32	Залиха на резервни делови		8.162	8.162
73	35	Залиха на ситен инвентар и амбалажа		0	0
74		Г. Вкупно средства (1+2+29)		717.373.873	753.031.559

75		<i>Д.Вонбилансна евиденција</i>			
		ГЛАВНИНА И ОБВРСКИ			
76		А.Главнина и резерви (77+81+82+83+87+90)		692.573.481	722.518.737
77	90	Основна главнина- запишан капитал (78+79+80)	20	130.001.478	130.001.478
78		1. Основна главнина- запишан и уплатен капитал		130.001.478	130.001.478
79		2. Запишана а неуплатена основна главнина		0	0
80		3. Сопствени акции и удели		0	0
81	91	Премии на емитирани акции		0	0
82	93	Ревалоризациона резерва		-19.800.730	-25.705.454
83	94	Резерви (84+85+86)		26.845.787	30.425.499
84		1.Законски резерви		13.746.997	13.746.997
85		2.Статутарни резерви		0	0
86		3.Останати резерви		13.098.790	16.678.502
87	95	Акумулирана добивка и добивка за финансиската година (88+89)		555.526.946	587.797.214
88		1.Акумулирана добивка		434.753.665	484.297.234
89		2.Добивка за финансиската година		120.773.281	103.499.980
90	96	Пренесена загуба и загуба за финансиската година (91+92)		0	0
91		1.Пренесена загуба		0	0
92		2.Загуба за финансиската година		0	0
93		Б.Долгорочни обврски (94+97)		2.082.956	2.371.928
94	27	Долгорочни резервирања (95+96)		2.082.956	2.371.928
95		1. Резервирања за пензии, отпремнини и сл. Обврски кон вработени		2.082.956	2.371.928
96		2. Останати долгорочни резервирања за ризици		0	0
97	28	Долгорочни обврски (98+99+100+101+102+103)		0	0
98		1.Долгорочни обврски спрема пензиските фондови		0	0
99		2. Долгорочни обврски спрема поврзани субјекти		0	0
100		3. Долгорочни обврски врз основа на заеми, кредити и кауции		0	0
101		4. Долгорочни обврски спрема добавувачите		0	0
102		5. Долгорочни обврски врз основа на хартии од вредност		0	0
103		6. Одложени даночни обврски		0	0

104		В.Краткорочни обврски (105+108+114+120+123+124+128)		22.717.436	28.140.894
105	21	Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти (106+107)		798.924	964.644
106		1. Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти во земјата		629.468	964.644
107		2. Краткорочни обврски спрема поврзани субјекти во странство		169.456	0
108	22	Обврски кон добавувачите (109+110+111+112+113)		1.758.127	745.577
109		1.Обврски кон добавувачите во земјата		1.277.467	745.577
110		2.Обврски кон добавувачите во странство		480.660	0
111		3.Обврски кон МАПАС		0	0
112		4.Обврски кон Фондот на ПИОМ		0	0
113		5.Обврски кон чувар на имот		0	0
114	23	Краткорочни обврски за даноци и други давачки (115+116+117+118+119)		2.481.763	3.241.752
115		1. Обврски за данок на додадена вредност		117.999	0
116		2. Обврски за персонален данок на доход		26.901	0
117		3. Обврски за даноци и придонеси од плати		769.095	2.288.806
118		4. Обврски за даноци од добивката		1.567.768	952.946
119		5. Обврски кон државата и други институции врз основа на останати непомнати давачки		0	0
120	24	Обврски спрема вработените		1.709.104	6.637.107
121		1. Обврски за плата и надоместоци на плата		1.576.001	6.515.574
122		2. Останати обврски спрема вработените		133.103	121.533
123	25	Останати краткорочни обврски и краткорочни резервирања		0	0
124	26	Краткорочни финансиски обврски (125+126+127)		0	52.416
125		1. Краткорочни обврски врз основа на заеми и кредити од поврзани друштва		0	0
126		2. Краткорочни обврски врз основа на заеми и кредити во земјата и од странство		0	52.416
127		3. Обврски врз основа на останати краткорочни финансиски средства		0	0

128	29	Одложено плаќање на трошоци и приходи во идните периоди (129+130)		15.969.518	16.499.398
129		1.Пресметано а одложено плаќање на трошоците		15.969.518	16.499.398
130		2.Останато одложено плаќање на трошоците и приходите		0	0
131		Г.Вкупно обврски (93+104)		24.800.392	30.512.822
132		Д.Вкупно главнина и обврски (76+131)		717.373.873	753.031.559
131		Ѓ.Вонбилансна евиденција			

2. Биланс на успех за период од 01.01.2023 – 30.09.2023 година

р.б.	група на конта или конто	ПОЗИЦИЈА	Белешка	30.09.2022 во МКД	30.09.2023 во МКД
1	2	3	4	5	6
1	73	Приходи од управување со фондот (2+3+4)	5	216.463.307	241.596.165
2		Приходи од надоместок од придонеси		74.848.148	84.174.337
3		Приходи од надоместок за управување		141.613.309	157.421.213
4		Приходи од надоместок за премин		1.850	615
5	70	Расходи од управување со фондот (6+7+8+9+10+11+12)	6	61.481.590	70.252.875
6		1.Расходи за МАПАС		29.754.295	30.825.226
7		2.Расходи за чуварот на имот		13.296.301	12.866.818
8		3. Расходи за Фондот на ПИОМ (% од уплатени придонеси)		3.704.012	4.296.657
9		4. Трошоци за трансакции		62.969	78.410
10		5. Трошоци за маркетинг		9.771.698	15.760.577
11		6. Трошоци за агенти		3.974.585	5.447.064
12		7. Останати трошоци за управување со фондот		917.730	978.123
13		Добивка или загуба од управувањето со фондот (1-5)		154.981.717	171.343.290
14	76	Останати приходи на друштвото		465.582	728.896
15	40-46	Расходи од управување со друштвата (16+17+18+19+20+21)		66.279.117	82.547.913
16		1. Трошоци за сировини и други материјали	7	1.913.583	1.876.896
17		2. Трошоци за услуги	8	10.983.246	11.619.314
		Поштенски, телефонски и интернет услуги		1.944.652	2.215.251

		Услуги за одржување и заштита		4.143.969	4.489.176
		Наемнини		4.479.038	4.464.343
		Останати услуги		415.587	450.544
18		3. Плати и надоместоци на плата и останати трошоци на вработените	9	43.071.318	50.347.206
		Трошоци за плати		36.344.931	40.518.784
		Регрес за годишен одмор		1.004.400	1.109.728
		Новогодишен надомест		932.661	1.032.300
		Отпремнина за пензија		972.707	0
		Надомест за одвоен живот		0	0
		Други лични примања по менаџерски договор		296.934	2.182.091
		Трошоци за службени патувања		647.811	1.388.711
		Трошоци за стручно образование		232.260	1.069.330
		Доброволно здравствено осигурување		378.177	482.671
		Доброволно пензиско осигурување		1.699.549	1.904.453
		Останати трошоци за вработените		561.888	659.138
19		4. Амортизација и вредносно усогласување		2.139.350	1.775.608
20		5. Резервирања за трошоци и ризици		274.806	226.899
21		6. Останати трошоци од работењето	10	7.896.814	16.701.990
22	77	Финансиски приходи (23+24+25+26+27+28+29+30)		14.656.957	24.949.431
23		1. Приходи од вложувања во поврзани субјекти		0	0
24		2. Приходи од вложувања во неповрзани субјекти		0	0
25		3. Приходи врз основа на камати од работењето со поврзани субјекти		0	0
26		4. Приходи од курсни разлики од работењето со поврзани друштва		0	0
27		5. Приходи врз основа на камати од работењето со неповрзани субјекти		13.479.857	21.587.878
28		6. Приходи врз основа на курсни разлики од работењето со неповрзани субјекти		1.177.100	3.361.553
29		7. Нереализирани добивки (приходи) од финансиски средства		0	0
30		8. Останати финансиски приходи		0	0
31	47	Финансиски расходи (32+33+34+35+36+37+38+39+40)		2.983.547	3.640.393
32		1. Камати од работењето со поврзани субјекти		0	0
33		2. Курсни разлики во работењето со поврзани субјекти		0	0
34		3. Останати финансиски расходи од работењето со поврзани субјекти		0	0

35	4. Камати од работењето со неповрзани субјекти	896.482	140.530
36	5. Затезни камати	639	717
37	6. Курсни разлики од работењето со неповрзани субјекти	2.086.426	3.499.146
38	7. Нереализирани загуби (расходи) од финансиски средства	0	0
39	8. Вредносно усогласување на долгорочни финансиски средства и хартии од вредност расположливи за продажба	0	0
40	9. Останати финансиски расходи	0	0
41	Вкупно приходи (1+14+22)	231.585.846	267.274.492
42	Вкупно расходи (5+15+31)	130.744.254	156.441.181
43	Добивка (Загуба) пред оданочување (41-42)	100.841.592	110.833.311
44	Данок на добивка	6.334.159	7.333.331
45	Добивка (загуба) по оданочување (43-44)	94.507.433	103.499.980
46	Малцинско учество	0	0
47	Нето добивка (загуба) за пресметковниот период (45-46)	94.507.433	103.499.980

3. Извештај за паричните текови за период од 01.01.2023 до 30.09.2023 година

р.б.	Позиција	Износ
01	Парични приливи од деловни активности	239.613.341,00
02	Парични одливи од деловни активности	-155.262.075,00
03	Нето паричен тек од деловни активности (1-2)	84.351.266,00
04	Парични приливи од инвестициски активности	172.010.821,00
05	Парични одливи од инвестициски активности	-171.579.940,00
06	Нето паричен тек од инвестициски активности (4-5)	430.881,00
07	Парични приливи од финансиски активности	0,00
08	Парични одливи од финансиски активности	-67.650.000,00
09	Нето паричен тек од финансиски активности (7-8)	-67.650.000,00
10	Нето зголемување или намалување на парите и паричните еквиваленти (3+6+9)	<u>17.132.147,00</u>
11	Пари и парични еквиваленти на почетокот на периодот	7.171.575,00
12	Пари и парични еквиваленти на крајот од периодот	24.303.722,00

Супервизор на капитално финансирано пензиско осигурување е Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС) (02) 3224 229, www.mapas.mk

4. Извештај за промени во главнина за период 01.01.2023 – 30.09.2023 година

	Акционерски капитал	Ревалоризациона резерва	Законска резерва	Останати резерви	Добивка за тековната година	Акумулирана добивка	Непокриена загуба	Вкупно
Состојба на 31 декември 2022	130.001.478	-19.800.730	13.746.997	13.098.790	120.773.281	434.753.665	0	692.573.481
Уплатен акционерски капитал	-	-	-	-	-	-	-	0
Добивка за тековната година	-	-	-	-	103.499.980	-	-	103.499.980
Нето добивки и загуби од вреднување на средства расположиви за продажба	-	-5.904.724	-	-	-	-	-	-5.904.724
Покривање на акумулирана загуба	-	-	-	-	-	-	-	0
Пренос во акумулирана добивка	-	-	-	-	-47.704.781	47.704.781	-	0
Пренос во законски резерви	-	-	-	-	-	-	-	0
Издвоена добивка за реинвестирање	-	-	-	5.418.500	-5.418.500	-	-	0
Пренос на неискористен дел од издвоена добивка за реинвестирање во акумулирана добивка	-	-	-	-1.838.788	-	1.838.788	-	0
Исплата на дивиденда	-	-	-	-	-67.650.000	-	-	-67.650.000

Актуарски добивки/(загуби) од останати користи на вработени	-	-	-	-	-	-	-	0
Состојба на 30 септември 2023	130.001.478	-25.705.454	13.746.997	16.678.502	103.499.980	484.297.234	0	722.518.737

Сава пензиско друштво а.д Скопје

Белешки кон Финансиските извештаи

за периодот од 01.01.2023 до 30.09.2023

1 Општи информации

Сава пензиско друштво а.д. Скопје (во понатамошниот текст: Друштвото) е првото друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови во Република Северна Македонија. Основано во 2005 година како Друштво за управување со задолжителен пензиски фонд, а од 2009 година ја проширува дејноста и добива дозвола за управување со првиот доброволен пензиски фонд.

Друштвото има единствена дејност на управување со пензиските фондови, нивно претставување пред трети лица, како и други дејности поврзани со управувањето со фондовите.

Друштвото управува со задолжителен пензиски фонд „Сава пензиски фонд“ и доброволен пензиски фонд „Сава пензија плус“.

Друштвото е во целосна сопственост на Позаваровалница Сава д.д. Љубљана (скратен назив: Сава Ре) и членка на Сава Осигурителната Групација.

Адресата на регистрираното седиште на Друштвото е:

Мајка Тереза бр.1
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Вработени

На 30 септември 2023 година Друштвото има 44 вработени (31 декември 2022: 43 вработени).

Надзорен одбор

Павел Гојкович – Претседател

Петер Скварча – Член

Ерол Хасан – Независен член

Рок Мољк – Член

Управен одбор

Петар Талески – Претседател

Татјана Бојковска – Член од 22.07.2023

Снежана Станковиќ – Член од 25.08.2023

Коста Ивановски – Член до 21.07.2023

Марија Ѓорѓиевска – Член до 24.08.2023

Основа за составување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи на Друштвото се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва, Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи на пензиското друштво донесен од Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување – МАПАС, Правилникот за водење сметководство и важечката сметководствена регулатива во Р.С. Македонија.

Износите во финансиските извештаи се прикажани во македонски денари (МКД).

2 Сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при составување на финансиските извештаи се наведени во понатамошниот текст.

Сметководствените политики прикажани во продолжение се применувани конзистентно за сите периоди прикажани во овие финансиски извештаи.

А Трансакции со странска валута

Деловните промени во странска валута се искажуваат според курсот важечки на денот на трансакциите. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на Билансот на состојба. Добивките и загубите од курсните разлики од монетарните средства се разлика помеѓу амортизираната набавна вредност во денари на почетокот на периодот, корегирани за ефективна камата и плаќања во текот на периодот, и амортизираната набавна вредност во странска валута вреднувана според курсот важечки на крајот на периодот. Курсните разлики произлезени од превреднување се признаваат во Билансот на успех.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР). Официјалните курсеви важечки на 30 септември 2023 и 31 декември 2022 година беа како што следи:

Девизен курс:	30 септември 2023 МКД	31 Декември 2022 МКД
ЕУР	61,5016	61,4932
УСД	58,0532	57,6535

2 Сметководствени политики (продолжение)

Б Нетирање на финансиски инструменти

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето вредност се прикажува во Билансот на состојба на нето основа, доколку постојат законски применливи права за нетирање и можност за прикажување на нето основа.

В Приходи од управување со задолжителен и доброволен пензиски фонд

Друштвото остварува приходи од управување со задолжителен и доброволен пензиски фонд по следните основи:

Надоместок од придонеси кој се пресметува како % од уплатените придонеси на секоја индивидуална сметка и на секоја индивидуална потсметка на посебната сметка пред тие да бидат претворени во сметководствени единици на *задолжителниот фонд*, односно како % од уплатените придонеси на секоја индивидуална и професионална сметка пред тие да бидат претворени во сметководствени единици на *доброволниот фонд*.

Надоместокот од придонеси, уплатени во *задолжителниот пензиски фонд* изнесува 1,9% (2022: 2%).

Надоместокот од придонеси, уплатени на индивидуална сметка во *доброволниот пензиски фонд*, изнесува 2,5%, (2022: 2,5%). Надоместокот од придонеси кај професионалните шеми се уредува со Договор помеѓу Друштвото и осигурителот и Договор за организирање и финансирање на професионална пензиска шема, склучен помеѓу осигурителот и претставник на неговите вработени или членови.

Надоместок за управување кој се пресметува како % од нето средствата на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд.

Надоместокот за управување со *задолжителен пензиски фонд*, на месечно ниво изнесува 0,03% (2022: 0,03%), од вредноста на нето средствата на задолжителниот фонд, додека надоместокот за управување со *доброволен пензиски фонд*, на месечно ниво изнесува 0,075%, (2022: 0,075%).

Надоместок за премин

Број на денови	Износ на надоместок за премин од еден во друг задолжителен пензиски фонд
Број на денови ≤ 720	15 евра
Број на денови > 720	Не се плаќа надоместок за премин

Број на денови	Износ на надоместок за премин од еден во друг доброволен пензиски фонд
Број на денови ≤ 360	10 евра
Број на денови > 360	Не се плаќа надоместок за премин

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Расходи од управување со задолжителен и доброволен фонд

Расходи за МАПАС

Друштвото е обврзано да плаќа надоместок на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС) во висина од 0,7% од вкупните придонеси уплатени во *задолжителниот*, односно *доброволниот пензиски фонд*, управувани од страна на Друштвото (2022: 0,8%).

Расходи за Фондот на ПИОСМ

Друштвото е обврзано да плаќа месечен надоместок за Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Северна Македонија (ПИОСМ), во висина од 0,1%, од секој уплатен придонес во задолжителниот фонд (2022: 0,1%).

Расходи за чувар на имот

Друштвото избира единствен чувар на имот на кого ја доверува одговорноста за чување на средствата на пензиските фондови. Функцијата чувар на имот на пензиските фондови во 2022 година ја врши НЛБ Банка АД Скопје.

Надоместокот за чувар на имот се пресметува како % од вкупната вредност на имотот на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд. Надоместокот кој го наплаќа чуварот на имот за задолжителниот пензиски фонд изнесува 0,029% за вредност на имот од 800.000.001 до 900.000.000 ЕУР, односно 0,025% за вредност на имот од 900.000.001 до 1.000.000.000 ЕУР.

Надоместокот кој го наплаќа чуварот на имот за доброволниот пензиски фонд од 27.04.2023 изнесува 0,12% (до 26.04.2023: 0,18%), до вредност на имотот од 50.000.000,00 ЕУР.

Трошоци за трансакции

Трошоците за трансакции се трошоци кои согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување, во име на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд, а за сметка на пензиското друштво ги плаќа пензиското друштво. Трошоците за трансакции, во најголема мера се однесуваат на активностите што ги врши суб чуварот (депозитарна институција која има дозвола издадена од надлежен орган во земја надвор од Република Северна Македонија и е овластена за таква дејност, согласно законите на државата каде се чуваат средствата на задолжителниот и доброволниот пензискиот фонд), а се поврзани со грижа за извршување на даночни обврски и трошоците за поврат на данок и/или други активности на суб чуварот поврзани со даночните обврски/права на пензискиот фонд.

Трошоци за маркетинг

Трошоците за маркетинг се трошоци поврзани со активности чија цел е зачленување или премин на членови од еден во друг пензиски фонд, рекламирање на карактеристиките на системот на капитално финансирано пензиско осигурување и особено на пензиското друштво.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Расходи од управување со задолжителен и доброволен фонд

Трошоци за маркетинг (продолжение)

Трошоците за маркетинг исто така опфаќаат и трошоци направени со цел обезбедување услуга и информација или објективно и навремено обезбедување податок поврзан со работењето на пензиското друштво, на сегашни или идни членови на задолжителниот, односно доброволниот пензискиот фонд, како и трошоците поврзани со известувањата кои се доставуваат до членовите на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд.

Трошоци за агенти

Друштвото има овластени агенти – лица ангажирани по договор за дело чија активност е насочена кон привлекување на нови членови во задолжителниот односно доброволниот пензиски фонд. Трошоците за агенти опфаќаат трошоци направени за организирање и полагање на испит за стекнување на својство на агент, за упис во регистарот на агенти, за издавање и продолжување на дозволата на агент, надоместоци за склучени договори, трошоци за едукација на агентската мрежа и сл. Вреднувањето на агентската провизија се врши согласно Тарифникот за провизионирање на Друштвото, на месечна основа. Трошоците за агенти се признаваат во Билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Останати трошоци за управување со задолжителен и доброволен фонд

Овие трошоци ги опфаќаат трошоците за внес, корекција и поништување на договор за членство во Регистарот на членови, поднесоци и жалби до МАПАС, трошоците за спроведување на постапка за давање согласности од страна на МАПАС, трошоците за пристап кон информациониот систем на МАПАС и други трошоци поврзани со управување со фондовите.

Д Приходи и расходи од камати

Приходите и расходите по основ на камата се пресметани на сите каматоносни побарувања и обврски врз основа на законските прописи на Република Македонија или со договор помеѓу доверителот и должникот. Приходите и расходите од камати се признаваат сразмерно на времето на употреба на финансиските инструменти.

Приходите од камати се вреднуваат со употреба на методот на ефективна каматна стапка која што го зема во предвид ефективниот принос на средството. Ефективната каматната стапка се користи за дисконтирање на текот на идните парични примања во рамките на векот на употреба на средството и тоа на износ еднаков на почетната сметководствена вредност на средството. Трансакциските трошоци направени при стекнувањето на финансискиот инструмент, претставуваат составен дел на каматната стапка и се разграничуваат и признаваат како приход од камата во рамките на периодот на употреба на финансискиот инструмент. Дисконтот, како дел од амортизираната набавна вредност на вложувањата во ХВ се признава како компонента на приходот од камати.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Финансиски средства

Друштвото ги вложува своите слободни парични средства во депозити и хартии од вредност, кои се дозволени согласно Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Вложувањата во должнички хартии од вредност Друштвото може да ги класифицира во една од следниве категории на портфолија:

- Вложувања во должнички хартии од вредност кои се чуваат за тргување
- Вложувања во должнички хартии од вредност расположливи за продажба
- Вложувања во должнички хартии од вредност кои се чуваат до доспевање

Класификацијата, Друштвото задолжително ја врши при нивното стекнување/ купување и тоа според т.н „намера на менаџментот во поглед на нивната намена“ од што понатаму зависи и нивниот сметководствен третман.

Во должнички хартии од вредност кои се чуваат за тргување се распоредуваат оние ХВ кои се стекнати со намера да се тргува на краток рок и да се оствари добивка поради движење на цените на пазарот или дилерската маржа. Во ова портфолио се распоредуваат ХВ за кои постои активен пазар.

Во должнички хартии од вредност расположливи за продажба се распоредуваат оние ХВ за кои Друштвото во моментот на стекнувањето нема однапред јасна и цврста намера за какви цели ќе ги користи, односно дали со нив ќе тргува или ќе ги чува до доспевање.

Во должнички хартии од вредност кои се чуваат до доспевање се распоредуваат оние ХВ кои се со фиксни плаќања и фиксно доспевање, за коишто Друштвото има дефинитивна намера и можност да ги чува до доспевање.

Почетно вреднување

Почетното вреднување на должничките ХВ, без оглед на нивната класификација се врши според нивната набавна вредност (трошокот на набавка заедно со трансакциските трошоци при стекнувањето), којашто претставува објективна - фер вредност на дадениот надоместок. Исклучок од ова правило се ХВ од портфолиото за тргување, за коишто трансакциските трошоци не се вклучуваат во набавната вредност при почетното мерење, туку истите веднаш се признаваат како трошок на периодот во Билансот на успех.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Финансиски средства (продолжение)

Последователно вреднување

Последователното вреднување на должничките ХВ се разликува зависно од видот на нивната класификација.

Должничките ХВ кои се чуваат за тргување и ХВ расположливи за продажба, Друштвото последователно ги мери според нивната објективна - фер вредност, без било какво намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при нивното продавање или отуѓување. Нивната објективна вредност претставува објавената котирана пазарна цена на активен пазар.

Доколку во моментот на вреднувањето таква цена нема, тогаш објективната вредност се одредува со употреба на техники за вреднување, чија цел е да се утврди која би била трансакциската цена на датумот на мерење, за размена под комерцијални услови. Со техниката на вреднување се одредува објективната вредност врз основа на параметри како што се каматните стапки и дисконтираните идни парични текови, при што се користат каматните стапки кои се тековно важечки за должнички инструменти под слични услови, и периодот на доспевање.

Должничките ХВ кои се чуваат до доспевање и депозитите, последователно се мерат според амортизираната набавна вредност со користење на методот на ефективната каматна стапка. Ефективната каматна стапка е стапка која ги дисконтира очекуваните идни парични приливи и одливи, вклучувајќи ги сите трансакциони трошоци.

Добивки или загуби од последователното мерење

Зависно од класификацијата се разликува и евиденцијата на добивките/загубите кои произлегуваат од промената на фер вредноста на должничките ХВ.

Кај ХВ за тргување, секоја добивка/загуба од промената на фер вредноста на ХВ, треба да се признае во Билансот на успех во периодот кога настанува и тоа како нереализирана добивка/загуба. Доколку во ова портфолио има ХВ во странска валута или деноминирани во странска валута, курсните разлики кои произлегуваат од последователното мерење, исто така се признаваат во Билансот на успех.

Добивките или загубите од промената во објективната вредност на ХВ расположливи за продажба (разлика помеѓу сметководствената амортизирана вредност и објективната вредност) треба да се признаат како нереализирани директно во главнината, во позицијата „Ревалоризациони резерви,“. Друштвото пресметува одложен данок на добивките или загубите од промена во објективната вредност, во висина на пропишаната стапка во Законот и евидентира одложени даночни обврски, во случај на евидентирани добивки од промена во објективна вредност, односно одложени даночни средства, во случај на евидентирани загуби.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Г Финансиски средства (продолжение)

Добивки или загуби од последователното мерење (продолжение)

Доколку во ова портфолио има ХВ во странска валута или деноминирани во странска валута, курсните разлики кои произлегуваат од последователното мерење се признаваат во Билансот на успех.

Кај ХВ кои се чуваат до доспевање при последователното мерење, преку процесот на амортизација на набавната вредност, се генерираат добивки/загуби во Билансот на успех – приходи/расходи од камати: купонска камата и амортизација на дисконтот/премијата.

Депризнавање на финансиските инструменти

Друштвото врши депризнавање на ХВ во случаите кога ја губи контролата над договорените права кои произлегуваат од нив, односно кога истите ќе ги продаде, кога истите ќе доспеат или на друг начин оттуѓат. Во моментот на депризнавање на ХВ расположиви за продажба (продажба, доспевање и сл), кумулативните нереализирани добивки/загуби кои претходно биле признаени во главнината се депризнаваат од капиталот и нето добивките/загубите се пренесуваат и признаваат во Билансот на успех како реализирани добивки/загуби. Во портфолиото до доспевање, ХВ се депризнаваат при доспевање на дел или целосно доспевање на главницата.

Оштетување на финансиските инструменти

Друштвото е должно најмалку еднаш годишно да проверува, дали постојат објективни докази за оштетување на вредноста на должничките ХВ. Друштвото признава загуба поради оштетување кај ХВ, доколку нивната сметководствена вредност е поголема од нивниот проценет надоместлив износ. Како надоместлив износ се зема повисокиот износ помеѓу пазарната вредност намалена за трошоците на продажба и употребната вредност - сегашна вредност на проценети идни парични текови, дисконтирани со првобитната ефективна каматна стапка на инструментот.

Загубата поради оштетување се признава како расход во Билансот на успех. Кај ХВ расположиви за продажба износот на загубата поради оштетување претставува кумулативната загуба која што била признаена во капиталот, односно разликата помеѓу почетната набавна вредност и тековната објективна вредност на ХВ. Кај финансиските инструменти кои се чуваат до доспевање, загубата поради оштетување се вреднува како разлика помеѓу поголемата од сметководствената вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со ефективната каматна стапка.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Оштетување на финансиските инструменти (продолжение)

Фактори/индикатори за постоење на оштетување се:

- значајна финансиска потешкотија на издавачот на финансискиот инструмент или должникот;
- фактичко прекршување на договорот, како што е неплаќање или доцнење на плаќањата на главницата и каматата;
- голема веројатност дека должникот ќе влезе во стечајна постапка или во друг вид на финансиска реорганизација;
- исчезнување на активен пазар за финансиското средство поради финансиски потешкотии;
- значително и продолжено намалување на објективната вредност под набавната.

Друштвото на секој датум на известување проверува дали сè уште постојат факторите кои довеле до признавање на загуба поради оштетување кај ХВ и доколку утврди дека истите повеќе не постојат, се врши анулирање/ослободување на претходно признаениот износ на загуба.

Е Краткорочни побарувања

Краткорочните побарувања се состојат од: побарувања по основ на надоместок од придонеси и надоместок од управување, побарувањата од поврзани субјекти, побарувања по основ на заеми, побарувања по доспеани камати на орочени депозити и хартии од вредност, побарувања од државата по основ на даноци, придонеси и други давачки, побарувања од вработените и други побарувања. Побарувањата се признаваат во моментот кога Друштвото ќе стане странка на договорен однос на датумот на склучената трансакција, на датумот на испорачување на средството или извршување на услуги. Друштвото вообичаено, краткорочните побарувања почетно ги мери по номинална - фактурна вредност, а ги зголемува за камата само доколку тоа е предвидено со договор, односно одлука за исплата.

Ж Материјални и нематеријални вложувања

Материјалните средства се признаваат како средства во Извештајот за финансиска состојба, само доколку е веројатно дека идните економски користи кои се поврзани со средствата ќе претставуваат прилив за Друштвото и нивната набавна вредност може веродостојно да се измери, и тоа во моментот кога на Друштвото му се пренесени сите ризици и користи од нивното користење за деловни цели.

Нематеријалните средства се признаваат како средства на денот на нивното стекнување, доколку се очекуваат идни економски користи од нивната употреба, доколку набавната вредност на средствата може веродостојно да се измери, имаат сопствен идентитет препознатлив од целината на средствата и се контролирани од страна на Друштвото.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Ж Материјални и нематеријални вложувања (продолжение)

Друштвото ги евидентира материјалните и нематеријалните вложувања според набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираната загуба поради оштетување. Намалувањето на материјалните и нематеријалните вложувања произлегува од продажбите, расходувањата и пресметаната тековна амортизација.

Последователните издатоци се капитализираат во сметководствената вредност на средствата, само тогаш кога истите ги зголемуваат идните економски користи на тие средства и ја подобруваат состојбата на средствата (се продолжува корисниот век, се зголемува капацитетот, се подобрува квалитетот на производите и услугите, се намалуваат трошоците и сл).

Друштвото на секој датум на Билансот на состојба, врши проценка дали постојат докази за оштетување на материјалните и нематеријалните средства (пазарната вредност на средството се намалила повеќе од очекуваното, се намалил периодот на употреба или корисноста на средството, постои физичка или технолошка застареност и сл). Средствата се оштетени доколку сметководствената вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ.

Капиталните добивки или загуби кои произлегуваат од овие трансакции се прикажуваат во Билансот на успех. Амортизацијата на материјалните и нематеријалните вложувања се пресметува според праволиниска метода и се распределува врз системска основа за време на најдобрата проценка на корисниот век на употреба.

Стапките на амортизација се така одредени да вредноста на материјалните и нематеријалните средства се распоредува во трошоци во проценетиот период на неговата корисност.

Применетите годишни стапки на амортизација, според проценетиот период на корисност се следните:

Моторни возила	25%
Мебел и канцелариска опрема	20%
Компјутерска опрема	25%
Останата опрема	10%
Нематеријални средства	20%

3 Парични средства и парични еквиваленти

Класификација

Паричните средства на Друштвото ги опфаќаат:

- парите во благајната (денарска и девизна);
- трансакциска сметка на Друштвото (денарска и девизна);
- депозити по видување;
- издвоените парични средства (бизнис кредитни картички).

2 Сметководствени политики (продолжение)

3 Парични средства и парични еквиваленти (продолжение)

Паричните еквиваленти се краткорочни високо ликвидни вложувања, кои можат брзо да се конвертираат во парични средства и кои се предмет на безначаен ризик од промената на нивната вредност.

Како парични еквиваленти се класифицираат и депозити кои се краткорочни и со кои Друштвото има можност за слободни уплати и повлекување на средствата и кои ги користи за управување со ликвидноста.

5 Трошоци за користи на вработените

Трошоците за користи на вработените се состојат од:

- Трошоци за краткорочни користи: плати и социјални придонеси, платени отсуства, платени годишни одмори, регрес за годишен одмор, новогодишен надомест, доброволно здравствено осигурување, немонетарни користи (здравствена заштита, осигурување и сл) и други примања по договори за вработување.
- Долгорочни користи: јубилејни награди, отпремнина за одење во пензија и надомест во доброволен пензиски фонд.

Краткорочните користи се вреднуваат по недисконтиран износ, кој се очекува да биде платен врз основа на работен однос.

Долгорочните користи се вреднуваат според сегашната вредност на дефинираните користи на датумот на Биланс на состојба. Долгорочните користи се очекува да бидат измирени во период подолг од 12 месеци по датумот на известување. Повторните мерења кај резервирањата за јубилејни награди, кои произлегуваат од актуарска добивка или загуба, освен износите вклучени во нето камати, се признаваат во Билансот на успех. Повторните мерења кај резервирањата за пензии, кои произлегуваат од актуарска добивка или загуба, освен износите вклучени во нето камати, се признаваат во капиталот.

И Финансиски обврски

Во краткорочни финансиски обврски, Друштвото ги класифицира сите обврски чиј рок на доспевање е до 12 месеци, а во долгорочни финансиски обврски сите обврски чиј рок на доспевање е подолг од 12 месеци.

Друштвото ги признава финансиските обврски како ставка во Билансот на состојба тогаш кога е веројатно дека ќе има одлив на средства кој може веродостојно да се измери. Финансиските обврски се евидентираат по номинална вредност врз основа на соодветен сметководствен документ (фактура, договор, пресметка), согласно законските прописи и согласно Одлуките на Друштвото.

2 Сметководствени политики (продолжение)

Ј Данок на добивка

Основа за пресметување на данокот е добивката утврдена како разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник, во износи утврдени согласно со прописите за сметководство и сметководствените стандарди и искажана во Билансот на успех.

Основата се зголемува за непризнаените расходи за даночни цели и помалку искажаните приходи за даночни цели. Законот за данокот на добивка како даночно непризнаени ги дефинира оние расходи кои не се во функција на дејноста на субјектот, односно не се непосреден услов за извршување на дејноста и не се последица од вршењето на таа дејност (подароци, репрезентација, премии за менаџерско осигурување, исплатени надоместоци на трошоци од работен однос над утврдените износи, трошоци за амортизација која е повисока од амортизацијата пресметна по стапки над пропишаните во Номенклатурата на средствата за амортизација, трошоци за месечни надоместоци на членови на органи на управување над висината утврдена со закон, уплати на придонеси за доброволно пензиско осигурување над висината утврдена со закон и сл.).

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од претходната година (реинвестирана добивка). Под реинвестирана добивка се подразбираат извршените инвестициски вложувања од добивката за развојни цели, односно вложувањата заради проширување на дејноста на даночниот обврзник во материјални средства (недвижности, постројки и опрема, освен патнички автомобили, мебел, теписи, бела техника, уметнички дела од ликовната и применета уметност) и нематеријали средства (компјутерски софтвер и патенти).

Данокот на добивка се намалува за извршени донации во спортот, на спортски субјекти корисници на ваучери, издадени од Агенција за млади и спорт, а согласно Законот за спорт.

Даночен период за кој се утврдува данокот на добивка е една календарска година, а обврзник за пресметување и плаќање на данокот е секое правно лице- резидент на Република Северна Македонија кој остварува добивка од вршењето на дејноста во земјата и странство. Стапката на данокот на добивка изнесува 10%.

Заради привремените разлики помеѓу вредностите кои се користат како основа заради оданочување и сметководствените вредности на средствата и обврските заради финансиско известување се пресметува одложен данок. Тековната важечка даночна стапка е користена за утврдување на одложениот данок на добивка.

2 Сметководствени политики (продолжение)

К Акционерски капитал

Акционерскиот капитал се состои од 21.200 обични акции и изнесува 130.001.478,00 МКД (31 декември 2022: 130.001.478,00 МКД). Акционерскиот капитал е целосно уплатен во паричен износ.

Л Законски резерви

Согласно законот за трговски Друштва, Друштвото е обврзано да издвојува законска резерва во износ од 5% од остварената годишна добивка, се додека законските резерви не достигнат износ од 1/10 од основачкиот капитал на Друштвото. На 30 септември 2023 година задолжителната резерва на Друштвото го има достигнато износот од 1/10 основачкиот капитал.

Љ Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицирани како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативен наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавачот) се признаваат во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот. Наемите со кои се пренесуваат сите ризици и награди на закупопримачот се класифицирани како финансиски наем. Финансиските наеми се признаваат како средство на почетокот на наемот, по пониската од објективната вредност на средството и сегашната вредност на сите идни плаќања за наемот. Изнајмените средства се амортизираат во тек на корисниот век на средствата. Плаќањата за наем се состојат од плаќања на камата и главница.

М Останати резерви

Согласно Законот за данок на добивка, даночната основа може да се намали за износот на инвестициите во материјални и нематеријални средства, пропишани во Законот. За да може да се искористи даночното ослободување, Друштвото мора да издвои дел од добивката од претходната година во износ кој се очекува да биде инвестиран во материјални и нематеријални средства во тековната година.

Н Резервирања

Резервирањата се признаваат кога има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервирањата се утврдуваат преку дисконтирање на очекувани идни парични текови користејќи стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни претпоставки за временската вредност на парите и ризиците поврзани со обврската. Резервирањата се состојат од резервирања за јубилејни награди и отпремнина за пензионирање.

3 Управување со ризици

Активностите на Друштвото се изложени на различни видови ризици и заради тоа се потребни различни анализи, евалуации, прифаќање и раководење на одредено ниво на ризик. Целта на Друштвото е да постигне оптималност помеѓу ризикот и приносот и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти за финансискиот резултат на Друштвото.

Политиките за управување со ризик се дизајнирани на тој начин да ги идентификуваат и анализираат овие ризици, да воспоставуваат соодветни ризични лимити и контроли. Друштвото често ги ревидира политиките за управување со кредитен, пазарен, ликвидносен и оперативен ризик.

А Кредитен ризик

Управувањето со кредитен ризик во најголема мера е законски регулирано со ограничување на вложувањата на Друштвото во банкарски депозити и должнички хартии од вредност чиј издавач е Република Северна Македонија.

Кредитниот ризик претставува веројатност дека издавачот на должничките инструменти и депозитите нема да биде во можност целосно или делумно да ги измири обврските во роковите на достасување.

Друштвото управува со кредитниот ризик на тој начин што ги вложува слободните парични средства само во законски дозволени инструменти.

Основни критериуми за избор на одделни видови инструменти се следните:

- Должнички инструменти: стапка на принос до доспевање (YTM), валута, траење и рок до доспевање.
- Депозити во банки:
  - ❖ Критериуми за избор на банка: се користат лимитите на изложеност кон поединечни банки, кои се утврдени врз основа на интерен модел за класификација на квалитет на банки, а во функција на управување со кредитниот ризик.
  - ❖ Критериуми за избор на конкретен депозитен аранжман: стапка на принос – каматна стапка, вид на каматна стапка (фиксна или варијабилна), валута, рок до доспевање, посебни клаузули во договорот и сл.

3 Управување со ризици (продолжение)

А Кредитен ризик (продолжение)

При избор на инструмент, особено се има предвид валутата на инструментот, за што изборот се врши согласно направената анализа на односот меѓу:

- каматните стапки на инструментите во денари и евра и
- валутниот ризик, кој произлегува од оценката на веројатноста за промена во курсот на денарот и кој би резултирал во намалување на главнината на Друштвото под законски минималната главнина изразена во евра.

Кредитниот ризик кај вложувањата во депозити, Друштвото го следи преку постојана анализа на способноста на банките да ги исполнат обврските кон Друштвото кои произлегуваат од договорот помеѓу договорените страни.

Менаџментот на Друштвото е на став дека со законските ограничувања и определбата да се чуваат хартиите од вредност на неопределен рок, со можност за нивно оттуѓување кога за тоа ќе се јави потреба, може да управува со кредитниот ризик кај хартиите од вредност.

Со оглед на квалитетот на пласираните средства, раководството на Друштвото не очекува некоја од договорените страни да не ги исполни обврските.

На денот на составување на Билансот на состојба, концентрацијата на кредитниот ризик е претставена преку долгорочни депозити кои се држат во Шпаркасе Банка АД Скопје, Уни Банка АД Скопје и Силк Роуд Банка АД Скопје, краткорочен депозит во Централна Кооперативна банка АД Скопје и депозит со рок на доспевање до 3 месеци во Стопанска Банка АД Битола, како и преку државни обврзници.

А.1. Максимална изложеност на кредитен ризик пред давање колатерал или други кредитни зголемувања

	Максимална изложеност	
	31 декември 2022	30 септември 2023
Пласмани во банки - депозити	194.400.000,00	123.000.000,00
Хартии од вредност		
- Должнички инструменти	480.611.992,00	585.197.639,00
	675.011.992,00	708.197.639,00

3 Управување со ризици (продолжение)

А Кредитен ризик (продолжение)

Раководството е убедено во неговата способност да води контрола и да одржува минимална изложеност на кредитен ризик на Друштвото, која произлегува од портфолиото на депозити и вложувања во хартии од вредност.

А.2. Анализа на финансиските инструменти според видот на каматната стапка

	Фиксна каматна стапка	Варијабилна каматна стапка	Вкупно
Пласмани во банки – депозити	123.000.000,00		123.000.000,00
Хартии од вредност - Должнички инструменти	585.197.639,00		585.197.639,00
Вкупно 30 септември 2023	708.197.639,00		708.197.639,00
Пласмани во банки – депозити	194.400.000,00		194.400.000,00
Хартии од вредност - Должнички инструменти	480.611.992,00		480.611.992,00
Вкупно 31 декември 2022	675.011.992,00		675.011.992,00

А.3. Депозити и хартии од вредност

Депозитите и хартиите од вредност се дадени подолу:

	31 декември 2022		30 септември 2023	
	Хартии од вредност	Депозити во банки	Хартии од вредност	Депозити во банки
Ниту се достасани ниту оштетени	480.611.992,00	194.400.000,00	585.197.639,00	123.000.000,00
Нето	480.611.992,00	194.400.000,00	585.197.639,00	123.000.000,00

3 Управување со ризици (продолжение)**A Кредитен ризик (продолжение)**

За целите на следење на кредитниот ризик, Друштвото ги анализира Депозитите врз основа на категоризација на банките која ја врши Народната банка на Република Северна Македонија. Според категоризацијата, големи банки се банки со вкупна актива над 47,3 милијарди МКД, средни банки се банки со вкупна актива од 11,8 милијарди МКД до 47,3 милијарди МКД и мали банки се банки со вкупна актива помала од 11,8 милијарди МКД. Друштвото има вложувања во депозити во големи, средни и мали банки како што е прикажано подолу:

	31 декември 2022	30 септември 2023
Депозити во големи банки	20.000.000,00	45.000.000,00
Депозити во средни банки	147.000.000,00	14.000.000,00
Депозити во мали банки	27.400.000,00	64.000.000,00
	194.400.000,00	123.00.000,00

A.4. Должнички инструменти

Издавач на должничките инструменти е Република Северна Македонија. На следнава табела е дадена анализа на должничките инструменти според нивниот издавач:

30 септември 2023	Обврзници	Вкупно
Република Северна Македонија	585.197.639,00	585.197.639,00
Вкупно	585.197.639,00	585.197.639,00
31 декември 2022	Обврзници	Вкупно
Република Северна Македонија	480.611.992,00	480.611.992,00
Вкупно	480.611.992,00	480.611.992,00

3 Управување со ризици (продолжение)**A Кредитен ризик (продолжение)****A.4. Должнички инструменти (продолжение)**

Издавачот на должничките инструменти има ББ+ кредитен рејтинг за долгорочно задолжување според Fitch рејтинг агенцијата.

Финансиските инструменти, мерени по фер вредност, се прикажани во следните нивоа на хиерархија, врз основа на начинот на одредување на објективната вредност. Ниво 1 – Државни обврзници кои имаат објективна вредност и активен пазар и Ниво 2 – објективната вредност се одредува врз основа на пазарни претпоставки. Во ниво 1 се класификувани обврзници за денационализација и Еврообврзница. Во ниво 2 се класификувани континуирани обврзници, кои немаат активен пазар. Овие обврзници имаат котација на Македонска берза, но интерес за тргување со овие обврзници нема или е незначително. Објективната вредност на овие инструменти е проценета врз основа на параметри како што се каматните стапки и дисконтираните идни парични текови користејќи ги стапките кои се тековно важечки за должнички инструменти под слични услови, кредитниот ризик и периодот на доспевање.

30 септември 2023	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
Должнички инструменти - Државни обврзници	154.156.786,00	171.059.789,00	-
Вкупно	154.156.786,00	171.059.789,00	-
31 декември 2022	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
Должнички инструменти - Државни обврзници	132.585.413,00	179.144.399,00	-
Вкупно	132.585.413,00	179.144.399,00	-

A.5. Концентрација на ризикот на финансиските средства со кредитна Изложеност**(a) Географски регион**

Следнава табела ја анализира кредитната изложеност по географски региони.

3 Управување со ризици (продолжение)

А Кредитен ризик (продолжение)

А.5. Концентрација на ризикот на финансиските средства со кредитна изложеност (продолжение)

	Држави од ЕУ	Европски држави кои не се членки на ЕУ	Република Северна Македонија	Вкупно
Пласмани во банки - депозити	-	-	123.000.000,00	123.000.000,00
Хартии од вредност - должнички инструменти	-	-	585.197.639,00	585.197.639,00
30 септември 2023	-	-	708.197.639,00	708.197.639,00
Пласмани во банки - депозити	-	-	194.400.000,00	194.400.000,00
Хартии од вредност - должнички инструменти	-	-	480.611.992,00	480.611.992,00
31 декември 2022			675.011.992,00	675.011.992,00

Б Пазарен ризик

Пазарен ризик е ризикот дека промените во пазарните цени, како промена во каматните стапки, промена во цените на капиталот и девизните курсеви ќе влијаат на приходите на Друштвото или на вредноста на поседуваните финансиски инструменти. Друштвото ги проценува пазарните ризици и максималните загуби кои можат да се очекуваат, а кои се базираат на претпоставки за различни промени на пазарните услови. Раководството на Друштвото поставува граници за ризикот кој што може да се прифати и којшто редовно се следи.

Б1 Валутен ризик

Друштвото е изложено на валутен ризик преку трансакции во странска валута. Изложеноста на валутен ризик, во најголема мера произлегува од вложувањата во финансиски инструменти, поточно должнички хартии од вредност, и се манифестира преку влијание на вредноста на хартиите од вредност деноминирани во странска валута кои се чуваат во портфолиото расположиви за продажба. Друштвото го следи и управува со валутниот ризик преку месечна анализа на портфолиото на Друштвото.

3 Управување со ризици (продолжение)

Б Пазарен ризик (продолжение)

Б1 Валутен ризик (продолжение)

На 30 септември 2023 година, Друштвото има средства и обврски искажани во ЕУР и тоа:

- државни обврзници во ЕУР или деноминирани во ЕУР во износ од 4.370.341,13 ЕУР вклучени во позицијата: Финансиски средства расположливи за продажба,
- државни обврзници во ЕУР или деноминирани во ЕУР во износ од 3.570.249,80 ЕУР вклучени во позицијата: Финансиски средства кои се чуваат до доспевање,
- недоспеани камати на државни обврзници во износ од 106.054,77 ЕУР вклучени во позицијата: Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани,
- девизна сметка во износ од 27.606,91 ЕУР, вклучена во позицијата: Парични средства и парични еквиваленти,
- побарувања од вработени за службен пат во странство во износ од 1.362,24 ЕУР, вклучени во позицијата Побарувања од вработените,
- Побарувања за дадени аванси во странство во износ од 742,84 ЕУР, вклучени во позицијата Останати побарувања,
- одложени даночни средства во износ од 23.310,58 ЕУР нето, вклучени во позицијата: Одложени даночни средства и
- Обврски спрема вработени за службени патувања во странство во износ од 1.976,09 ЕУР, вклучени во позицијата: Останати обврски спрема вработени.

На 30 септември ако курсот зајакне/ослабне за 5% во однос на ЕУР, а останатите променливи останат исти, капиталот на Друштвото ќе се зголеми/намали за околу 25 милиони МКД, најмногу како резултат на курсните разлики на државни обврзници.

Б2 Каматен ризик

Ризикот од промена на каматните стапки е застапен кај активата на Друштвото, поточно кај вложувањата во депозити и хартии од вредност, наспроти пасивата каде во досегашното работење нема каматоносни обврски, или истите се незначителни.

Друштвото управува со каматниот ризик преку следење на трендовите на каматните стапки, пресметка и следење на просечните каматни стапки, проценка на идните движења на каматните стапки, адекватно структурирање на инвестирањата на слободните парични средства и склучување на договори со фиксни приноси.

Друштвото го следи каматниот ризик кај финансиските инструменти врз основа на месечните информации за структурата на портфолиото од аспект на висината на каматната стапка, видот на каматната стапка (фиксна/варијабилна), видот на издавачот (поврзани/ неповрзани субјекти) како и просечната каматна стапка.

На 30 септември 2023 година, Друштвото нема каматоносни обврски, додека каматоносната актива се состои од државни обврзници со фиксна ефективна каматна стапка, долгорочни и краткорочни депозити со фиксна каматна стапка.

Просечната каматна стапка на депозитите на 30 септември 2023 изнесува 3,21%.

Учеството на депозитите со фиксна каматна стапка во вкупните депозити заклучно со 30 септември 2023 е 100%.

3 Управување со ризици (продолжение)

Б Пазарен ризик (продолжение)

Б3 Ценовен ризик

Друштвото е изложено на ценовен ризик поради промена на објективната вредност на должничките хартии од вредност – државни обврзници класифицирани во портфолиото расположливи за продажба. Ефектот од промената на објективната вредност директно не влијае на резултатот од тековното работење.

За управување со ризикот од промена на цената на инвестициите во должнички инструменти Друштвото го диверзифицира своето портфолио.

Ако цените на должничките хартии од вредност, се зголемат/намалат за 2% на 30 септември 2023 година, а сите други варијабли останат исти, капиталот на Друштвото ќе се зголеми/намали за околу 6 милиони МКД.

В Ликвидносен ризик

Ликвидносен ризик претставува веројатност од случување на негативни настани кои ќе доведат до неможност Друштвото да ги исполнува достасаните обврски.

Друштвото има воспоставено постапка за управување со ликвидносниот ризик на месечно ниво и известува за месечната и кварталната ликвидносна позиција. Одржувањето на соодветно ниво на ликвидни средства е под влијание и на законските барања, односно барањата на регулаторот за одржување на задолжителни ликвидни средства во износ утврден како % од главнината на Друштвото.

Во досегашното работење Друштвото било во можност да ги подмири сите доспеани обврски. Сите финансиски обврски на Друштвото доспеваат во рок од една година по 30 септември 2023, освен обврските по основ на долгорочни резервирања за бенефити на вработени.

Г Оперативен ризик

Оперативен ризик

Оперативниот ризик е специфичен вид на ризик кој што настанува заради недостатоци или грешки при делувањето на внатрешните процеси, системи, луѓе или заради надворешни настани. Управувањето со оперативниот ризик е регулирано со Политиката за управување со ризици на Сава пензиско друштво а.д. Скопје и со Методологијата за управување со ризици на Сава пензиско друштво а.д. Скопје, каде е пропишана постапката за идентификација, оценка, следење и совладување на оперативни ризици, стратешки ризици и финансиски ризици, како и евиденција и известување за несакани настани од кои произлегуваат оперативни ризици во работењето на Друштвото.

3 Управување со ризици (продолжение)

Г Оперативен ризик (продолжение)

Како дел од процесот за управување со ризици, Друштвото спроведува кампања за оцена на ризици и внатрешни контроли. Реализацијата на кампања за оцена на ризици на Друштво се извршува два пати годишно при што сопствениците на ризик и оценувачите даваат своја оцена за идентификуваните ризици и внатрешни контроли, и за истите се предлагаат мерки за контрола и намалување на ризик.

Редовно се спроведува процес за пријава на реализирани несакани настани и се предлагаат контролни механизми за митигација на идентификуваните ризици. Се спроведуваат обуки за вработени за да се запознаат со процесот на управување со ризици на Друштвото.

Д Управување со капитал

Политиката на Друштвото е да одржува стабилност на капиталната база со цел да се задоволат законските барања, да се задржи довербата на пазарот и да се одржи идниот развој на бизнисот.

Според законските барања, капиталот на Друштвото треба да изнесува најмалку 10 милиони ЕУР, од моментот кога средствата на двата фонда со кои управува ќе надминат 900 милиони ЕУР. На 30.09.2023 година, вредноста на двата фонда изнесува ЕУР 949,5 милиони, а капиталот на Друштвото, во износ од ЕУР 11,7 милиони е повисок од законски минималниот (ЕУР 10 милиони), за 1,7 милиони ЕУР.

Ѓ Објективна вредност

Друштвото има финансиски средства кои вклучуваат парични средства и парични еквиваленти, депозити, должнички хартии од вредност расположливи за продажба и останати побарувања. Друштвото има финансиски обврски кои вклучуваат обврски кон добавувачи и други обврски. Објективните вредности на овие финансиски инструменти не се материјално различни од нивната сметководствена вредност. Прикажаните вредности на паричните средства и парични еквиваленти, останатите побарувања, обврските кон добавувачи и останати обврски не се материјално различни од нивната објективна вредност како резултат на нивниот краток рок на достасување.

Должничките хартии од вредност расположливи за продажба се водат по објективна вредност со промени во објективна вредност евидентирани во капиталот. Поради тоа нивната сметководствена вредност е еднаква на нивната објективна вредност. Депозитите и хартиите од вредност кои се чуваат до доспевање имаат каматна стапка која е приближна на пазарната каматна стапка. Затоа нивната сметководствена вредност не е материјално различна од нивната објективна вредност.

4 Проценки при примена на сметководствените политики

Друштвото врши проценки и претпоставки кои влијаат на презентираниите износи на средствата и обврските. Друштвото врши резервирања на трошоци кои се однесуваат на тековната година кои земајќи ги во предвид искуството од минатото, очекувањата за идните настани и влијанието на други фактори, се верува дека се разумни.

Информациите во врска со расудувањето направени од страна на менаџментот и критичните проценки во примената на сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија кои имаат значајно влијание на финансиските извештаи се прикажани во следниве белешки:

Белешка 3А – кредитен ризик – вреднување на финансиските инструменти.

5 Приходи од управување со задолжителен/доброволен фонд

	Задолжителен фонд 30 септември 2022	Задолжителен фонд 30 септември 2023
Приходи од надоместок од придонеси	72.041.113,00	81.154.381,00
Приходи од надоместок за управување	131.938.138,00	146.745.139,00
Приходи од надоместок за премин	1.850,00	-
	203.981.101,00	227.899.520,00
	Доброволен фонд 30 септември 2022	Доброволен фонд 30 септември 2023
Приходи од надоместок од придонеси	2.807.035,00	3.019.956,00
Приходи од надоместок за управување	9.675.171,00	10.676.074,00
Приходи од надоместок за премин	-	615,00
	12.482.206,00	13.696.645,00

6 Расходи од управување со задолжителен/доброволен фонд

	Задолжителен фонд 30 септември 2022	Задолжителен фонд 30 септември 2023
Расходи за МАПАС	28.771.957,00	29.900.192,00
Расходи за чуварот на имот	11.361.769,00	11.149.204,00
Расходи за Фондот на ПИОСМ	3.704.012,00	4.296.657,00
Трошоци за трансакции	35.912,00	46.609,00
Трошоци за маркетинг	9.342.423,00	14.997.200,00
Трошоци за агенти	1.138.197,00	2.663.790,00
Останати трошоци за управување со фондот	862.888,00	886.685,00
	55.217.158,00	63.940.337,00

	Доброволен фонд 30 септември 2022	Доброволен фонд 30 септември 2023
Расходи за МАПАС	982.338,00	925.034,00
Расходи за чуварот на имот	1.934.532,00	1.717.614,00
Трошоци за трансакции	27.057,00	31.801,00
Трошоци за маркетинг	429.275,00	763.377,00
Трошоци за агенти	2.836.388,00	2.783.274,00
Останати трошоци за управување со фондот	54.842,00	91.438,00
	6.264.432,00	6.312.538,00

7 Трошоци за сировини и други материјали

	30 септември 2022	30 септември 2023
Потрошени сировини и материјали	149.078,00	141.958,00
Потрошена енергија	1.750.905,00	1.665.124,00
Потрошени резервни делови и ситен инвентар	13.600,00	69.814,00
	1.913.583,00	1.876.896,00

8 Трошоци за услуги

	30 септември 2022	30 септември 2023
Поштенски, телефонски и интернет услуги	1.944.652,00	2.215.251,00
Услуги за одржување и заштита	4.143.969,00	4.489.176,00
Наемнини	4.479.038,00	4.464.343,00
Останати услуги	415.587,00	450.544,00
	10.983.246,00	11.619.314,00

9 Плати и надоместоци на плата и останати трошоци за вработените

	30 септември 2022	30 септември 2023
Трошоци за плати	36.344.931,00	40.518.784,00
Регрес за годишен одмор	1.004.400,00	1.109.728,00
Новогодишен надомест	932.661,00	1.032.300,00
Отпремнина за пензија	972.707,00	0,00
Други лични примања по менаџерски договори	296.934,00	2.182.091,00
Трошоци за службени патувања	647.811,00	1.388.711,00
Трошоци за стручно образование	232.260,00	1.069.330,00
Доброволно здравствено осигурување	378.177,00	482.671,00
Доброволно пензиско осигурување	1.699.549,00	1.904.453,00
Останати трошоци за вработените	561.888,00	659.138,00
	43.071.318,00	50.347.206,00

10 Останати трошоци од работењето

	30 септември 2022	30 септември 2023
Банкарски провизии	232.933,00	533.555,00
Трошоци за осигурување	14.871,00	15.950,00
Правни, нотарски и ревизорски услуги	1.450.822,00	1.158.817,00
Услуги по договор за дело	2.701.024,00	4.639.173,00
Трошоци за репрезентација	596.320,00	670.626,00
Надоместоци на членови на НО	89.060,00	116.362,00
Такси, чланарини и други надоместоци	111.158,00	104.717,00
Трошоци за користење на лиценци	1.428.361,00	1.732.715,00
Трошоци за донација	529.983,00	6.960.572,00
Останати неспомнати трошоци од работење	742.282,00	769.503,00
	7.896.814,00	16.701.990,00

11 Нематеријални средства

Набавна вредност	Софтвер и лиценци
Состојба на 01.01.2023	21.820.983,00
Нови набавки	212.738,00
Нематеријални средства во подготовка	488.250,00
Расходување	-
Состојба на 30.09.2023	22.033.721,00
Амортизација	
Состојба на 01.01.2023	19.331.803,00
Амортизација за годината	658.598,00
Расходување	-
Состојба на 30.09.2023	19.770.624,00
Сегашна вредност	
На 1 Јануари 2023	2.489.180,00
На 30 септември 2023	2.043.320,00

На 30 септември 2023 година, Друштвото нема дадено нематеријални вложувања под залог.

12 Материјални средства

	Моторни возила	Компјутери	Мебел и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност				
Состојба на 01.01.2023	6.080.891,00	10.069.174,00	4.013.349,00	20.163.414,00
Нови набавки	0,00	522.589,00	27.999,00	550.588,00
Расходување		(803.076,00)	(1.500,00)	(804.576,00)
Средства во подготовка				0,00
Отуѓување на основни средства	(1.174.200,00)			(1.174.200,00)
Состојба на 30.09.2023	4.906.691,00	9.788.687,00	4.039.848,00	18.735.226,00
Исправка на вредност				
Состојба на 01.01.2023	4.067.454,00	8.685.219,00	3.717.412,00	16.470.085,00
Амортизација за годината	529.749,00	510.598,00	76.663,00	1.117.010,00
Расходување		(789.002,00)	(1.500,00)	(790.502,00)
Отуѓување на основни средства	(1.174.200,00)			(1.174.200,00)
Состојба на 30.09.2023	3.423.003,00	8.406.815,00	3.792.575,00	15.622.393,00
Сметководствена вредност				
Состојба на 01.01.2023	2.013.437,00	1.383.955,00	295.937,00	3.693.329,00
Состојба на 30.09.2023	1.483.688,00	1.381.872,00	247.273,00	3.112.833,00

На 30 септември 2023 година, Друштвото нема дадено материјални вложувања под залог.

13 Хартии од вредност кои се чуваат до доспевање

	31 декември 2022	30 септември 2023
Еврообврзница МАЦЕДО28	168.882.180,00	219.576.075,00
	168.882.180,00	219.576.075,00

14 Финансиски средства расположиви за продажба

	31 декември 2022	30 септември 2023
Расположиви за продажба:		
Обврзници за денационализација РМ 19	29.763.382,00	26.046.525,00
Обврзници за денационализација РМ 20	23.767.345,00	22.068.499,00
Континуирана ДО2014/18-0824дк	2.112.543,00	2.067.164,00
Континуирана ДО2015/18-0525дк	14.897.720,00	14.730.474,00
Континуирана ДО2015/35-0825дк	2.034.703,00	1.994.777,00
Континуирана ДО2016/03-0131дк	41.449.697,00	39.492.515,00
Континуирана ДО2016/23-1031дк	4.984.355,00	4.945.223,00
Континуирана ДО2017/05-0132дк	1.474.658,00	1.403.774,00
Континуирана ДО2017/08-0332дк	3.910.146,00	3.720.082,00
Континуирана ДО2017/14-0532дк	1.851.308,00	1.759.885,00
Континуирана ДО2017/20-0732дк	12.452.904,00	11.824.691,00
Континуирана ДО2017/19-0732дк	9.599.793,00	9.117.368,00
Континуирана ДО2017/27-0932дк	3.794.540,00	3.599.818,00
Континуирана ДО2017/32-1032дк	1.889.028,00	1.867.164,00
Континуирана ДО2019/02-0149дк	17.119.812,00	15.504.838,00
Континуирана ДО2019/11-0834дк	1.007.245,00	952.236,00
Континуирана ДО2019/12-0934	21.770.161,00	20.528.640,00
Континуирана ДО2019/15-1134	24.195.047,00	23.688.057,00
Континуирана ДО2019/16-1234дк	2.846.290,00	2.774.946,00
Континуирана ДО2020/02-0235	11.754.449,00	11.088.137,00
Еврообврзница МАЦЕДО28	79.054.686,00	106.041.762,00
	311.729.812,00	325.216.575,00

15 Дадени кредити, депозити и кауции

	31 декември 2022	30 септември 2023
Долгорочни депозити	109.000.000,00	68.000.000,00
	109.000.000,00	68.000.000,00

Долгорочните депозити се пласирани во:

- Шпаркасе Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 и 2 години и каматна стапка од 1,2% и 4%;
- Уни Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 5 години и каматна стапка од 4% и
- Силк Роуд Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години и каматна стапка од 2%.

16 Депозити и хартии од вредност – парични еквиваленти

	31 декември 2022	30 септември 2023
Депозит со рок на доспевање до 3 месеци	4.400.000,00	21.000.000,00
	4.400.000,00	21.000.000,00

Депозити со рок на доспевање до 3 месеци се краткорочни депозити во банки на кои Друштвото има можност за слободни уплати и повлекување на средствата и кои ги користи за управување со ликвидноста. Тие се пласирани во:

- Стопанска Банка АД Битола со каматна стапка од 3,20%.

17 Хартии од вредност кои се чуват до доспевање

	31 декември 2022	30 септември 2023
Запис Д32023/16-364	-	40.404.989,00
	-	40.404.989,00

18 Краткорочно орочени средства

	31 декември 2022	30 септември 2023
Краткорочни депозити	81.000.000,00	34.000.000,00
	81.000.000,00	34.000.000,00

Краткорочните депозити се пласирани во:

- S Централна Кооперативна Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 1 година и каматна стапка од 3,8%.

19 Пресметани приходи што не можеле да бидат фактурирани

	31 декември 2022	30 септември 2023
Управувачка провизија	16.383.213,00	18.262.833,00
Недоспеана камата на државни обврзници	8.901.026,00	7.596.084,00
Недоспеана камата на депозити	968.351,00	523.056,00
	26.252.590,00	26.381.973,00

20 Запишан основен капитал кој е уплатен

	31 декември 2022	30 септември 2023
Акционерски капитал – обични акции	130.001.478,00	130.001.478,00
	130.001.478,00	130.001.478,00

Акционерскиот капитал на Друштвото на 30 септември 2023 се состои од 21.200 обични акции (31 декември 2022 година: 21.200 обични акции). Номиналната вредност по акција изнесува ЕУР 100 искажана во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Северна Македонија на денот на издавањето на одобруението за работа на Друштвото. Акциите носат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото. Секоја акција на имателот му обезбедува право на еден глас.

20 Запишан основен капитал кој е уплатен (продолжение)

Акционер	Број на акции	Вредноста на акција во ЕУР	Вредност во ЕУР	Учество во %
Позаваровалница Сава ДД	21.200	100	2.120.000	100%
ВКУПНО	21.200		2.120.000	

21 Трансакции со поврзани субјекти

Салдата и вкупниот обем на остварени трансакции со поврзаните субјекти на 30.09.2023 се следниве:

Сава Осигурување АД Скопје

Трошоци и приходи	30 септември 2022	30 септември 2023
Осигурување на материјални средства - опрема	14.871,00	15.950,00
Доброволно здравствено осигурување	416.101,00	475.465,00
Премии за осигурување на менаџери	89.855,00	82.236,00
Агентски трошоци	254.956,00	133.184,00
Регистрација и осигурување на службени возила	18.578,00	22.301,00
Други трошоци за службен пат	13.515,00	6.340,00
Останати неспомнати приходи	1.562,00	1.612,00
Побарувања и обврски	31 декември 2022	30 септември 2023
Обврски за извршени услуги	629.468,00	964.644,00

Сава пензиско друштво а.д. Скопје**Белешки кон финансиските извештаи за периодот 01.01.2023 – 30.09.2023**

(сите износи се прикажани во денари освен доколку не е поинаку наведено)

Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

Обврската спрема Сава Осигурување АД Скопје во износ од 964.644,00 МКД произлегува од фактурите со број Ф-43190/23, 18/2023, Ф-210755/23, Ф-187051/23, Ф-201458/23 и Ф-167889/23, од 2023 година.

Сава Осигурување АД Скопје – трансакции во период 01.01.2023-30.09.2023 година

Основ за трансакција	По документ број	Датум на трансакција	Износ
Полиса за осигурување	Ф-5310/23	11.1.2023	13.103,00
Агентска провизија	1/2023	31.1.2023	22.588,00
Полиса за осигурување	Ф-43190/23	14.3.2023	52.472,00
Агентска провизија	2/2023	28.2.2023	10.968,00
Префактурирање на трошоци	4/2022	31.3.2023	11.800,00
Префактурирање на трошоци	5/2022	31.3.2023	7.060,00
Агентска провизија	6/2023	31.3.2023	16.857,00
Агентска провизија	08/2023	30.4.2023	25.699,00
Полиса за осигурување	Ф-82248/23	8.5.2023	14.500,00
Полиса за осигурување	Ф-95193/23	23.5.2023	141,00
Полиса за осигурување	Ф-79419/23	3.5.2023	7.167,00
Агентска провизија	11/2023	31.5.2023	9.597,00
Полиса за осигурување	Ф-126570/23	27.6.2023	36.931,00
Полиса за осигурување	Ф-105783/23	30.6.2023	4.500,00
Агентска провизија	12/2023	30.06.2023	11.282,00
Агентска провизија	13/2023	31.07.2023	10.346,00
Услуга за регистрација на возила	Ф-175215/23	09.08.2023	7.567,00
Полиса за осигурување	Ф-167889/23	01.08.2023	63.602,00
Полиса за осигурување	Ф-187051/23	23.08.2023	883.278,00
Агентска провизија	16/2023	31.08.2023	13.973,00
Полиса за осигурување	Ф-210755/23	18.09.2023	52.342,00
Полиса за осигурување	Ф-210741/23	18.09.2023	52.342,00
Полиса за осигурување	Ф-210070/23	15.09.2023	663,00
Полиса за осигурување	Ф-201458/23	07.09.2023	16.357,00
Агентска провизија	18/2023	30.09.2023	11.875,00

Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

Сава Стејшн Скопје

Трошоци и приходи	30 септември 2022	30 септември 2023
Услуги за регистрација	2.934,00	4.739,00
Други трошоци за службен пат	2.500,00	1.500,00
Побарувања и обврски	31 декември 2022	30 септември 2023
Обврски за извршени услуги	-	-

Сава Стејшн Скопје- трансакции во период 01.01.2023-30.09.2023 година

Основ за трансакција	По документ број	Датум на трансакција	Износ
Услуга за регистрација на возила	1533/2023	12.1.2022	1.467,00
Услуга за регистрација на возила	1539/2023	12.1.2022	500,00
Услуга за регистрација на возила	1913/2023	13.4.2022	500,00
Услуга за регистрација на возила	2205/2023	06.6.2023	500,00
Услуга за регистрација на возила	1999/2023	5.05.2022	1.636,00
Услуга за регистрација на возила	2533/2023	09.08.2023	1.636,00

Позаваровалница Сава д.д. Љубљана

Трошоци и приходи	30 септември 2022	30 септември 2023
Префактурирање на т-ци за лиценца	105.757,00	111.042,00
Побарувања и обврски	31 декември 2022	30 септември 2023
Обврски за дивиденда	-	-

Позаваровалница Сава д.д. Љубљана - трансакции во период 01.01.2023-30.09.2023 година

Основ за трансакција	По документ број.	Датум на трансакција	Износ
Користење на лиценца за софтвер за интерна ревизија	P-R23-0091	17.03.2023	125.377,00

Вкупните надомести на членовите на Надзорниот одбор, кои не се вработени во Друштвото се како што следува:

	30 септември 2022	30 септември 2023
Надомести за членови на Надзорен одбор (надворешни лица)	89.060,00	116.362,00

22 Обврски по основ на оперативен лизинг

Обврските по основ на оперативен лизинг произлегуваат од договорите за оперативен лизинг со НЛБ Банка АД Скопје.

	31 декември 2022	30 септември 2023
До една година	5.820.000,00	4.850.000,00
Од една година до пет години	3.395.000,00	-
Над пет години	-	-
Вкупно	9.215.000,00	4.850.000,00

23 Настани по датумот на билансот

Не постојат материјално значајни настани што се случиле по датумот на известување, а кои би требало да се обелоденат во овие финансиски извештаи.